

KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
DİŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ
KİMYASAL TEMİZLİK MALZEMELERİ VE
DOĞRU KULLANIMI TALİMATI

Kodu: DOH.TL.01   Yayın Tarihi: 02.01.2019   Revizyon Tarihi: Revizyon No: Sayfa No/Sayfa sayısı:1/4

1. **AMAÇ:** Fakültemizde kullanılan temizlik maddelerinin güvenli ve etkili bir şekilde kullanılmasını sağlayarak temizlik personellerinde maruziyetlere karşı riskleri azaltmaktır
2. **KAPSAM:** Fakültemiz temizlik personellerini kapsar.
3. **SORUMLULAR:** Temizlik personelleri, Enfeksiyon Kontrol Komitesi, Enfeksiyon Kontrol Hemşiresi, Çalışan Sağlığı ve Güvenliği Komitesi.

4. TANIMLAR:

Kimyasal Madde: Kimyasal maddeler yalnızca imalat ya da sanayi dallarında kullanılmayıp, günlük yaşamımızın bir parçası haline gelmiştir. Mutfak ve banyoyu temizlediğimiz, çamaşır ve bulaşıkları yıkadığımız ve mobilya cilaları, yüzme havuzu için kullandığımız klor, benzin, motor yağı, hidrolik yağ ve LPG kimyasal maddelerdir. Evlerimizde kullandığımız ve kimyasal madde olarak değerlendirmedeğimiz birçok ürün bulunmaktadır.

Sabun: Temizlikte kullanılan maddelerden bir bölümüne verilen genel addır. Kimyasal bakımdan sabun ise basitçe yağ asitlerinin sodyum (Na) ya da potasyum (K) tuzlarından meydana gelen bileşiklerdir. Farklı sabun çeşitleri vardır.

Deterjanlar: Kir sökücü anlamına gelmektedir. Sabun dışındaki tüm temizlik malzemelerini kapsamaktadır. Petrol ve türevlerinden elde edilmektedir. Yapıda bazen benzen halkası da bulunabilmektedir

5. FAALİYET AKIŞI:

KİMYASAL TEMİZLİK MALZEMELERİ

1. Sabun
2. Deterjan
3. Parfüm
4. Yumuşatıcılar
5. Çamaşır Suyu
6. Çamaşır Sodası
7. Tuz Ruhü

BİLİNMESİ GEREKEN ÖNEMLİ NOKTALAR

Kimyasal temizlik malzemeleri vücudumuza 3 yolla girerler:

- Solunumla
- Deri ve gözlerden absorbe edilerek
- Sindirimle

Kimyasal temizlik malzemeleri vücudumuza 5 halde girerler:

Toz, Sis, Duman, Buhar, Gaz

Kimyasal temizlik malzemeleri vücudumuza girdiğinde oluşabilecek problemler:

- Burun, boğaz ve üst solunum yollarının tahrişine neden olabilir.
- Deride veya gözlerde (sıçrama veya buhar şeklinde) direkt tahrişe neden olabilecekleri gibi hiçbir etki uyandırmadan emilerek kana geçip, çeşitli organlarda hasara yol açabilir.
- İnce partiküller akciğerlerde nüfuz ve doku hasarına neden olabilir.
- Solunum güçlüğü, astım, silikozis ve asbestosis'e sebep olabilirler.
- Bir kez inhale edildiğinde, kan dolaşımı ile absorbe edilebilir ve karaciğer, böbrek ve beyinde onarılmaz hasara neden olabilir.

KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
DİŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ
KİMYASAL TEMİZLİK MALZEMELERİ VE
DOĞRU KULLANIMI TALİMATI

Kodu: DOH.TL.01   Yayın Tarihi: 02.01.2019   Revizyon Tarihi: Revizyon No: Sayfa No/Sayfa sayısı:2/4

KİMYASAL TEMİZLİK MADDELERİNİN ÖZELLİKLERİ

Çamaşır suyu: Çamaşırdaki kir ve lekelerin çıkmasına yarayan ya da çamaşırı beyazlatan, özel olarak hazırlanan kimyasal sudur. Bulaşık, fayans, ıslak zemin, banyo ve tuvalet temizliğinde ve hijyen amacıyla kullanılan kimyasal bir maddedir.

Klorlu Çamaşır Suyu: Sodyum Hipoklorit in % 5 lik çözeltisidir. Beyazlatıcı ve parlaticı özelliğine sahiptir. Mikrop öldürücü özelliğine sahiptir. Ucuzdur. Renkli çamaşırlarda kullanılmaz.

Tuz Ruhü: Hidroklorik asit, hidrojen ve klor elementlerinden oluşan, oda sıcaklığı ve normal basınçta gaz halinde bulunan kimyasal bileşiktir. Temizlikte doğru kullanılan %36 lık derişik HCl, tuz ruhudur; sıvıdır. Fayans, taş vb ıslak zeminde ağır kirleri temizlemek için kullanılır. Derişik HCl (tuz ruhu), organizmalar için büyük tahribata neden olabilmektedir. Gaz halindeki bir miktar HCl solunumu halinde, tüm solunum sistemi tahrip edilebilir. Sıvı halde döküldüğü çoğu yüzeyi eritebilir. HCl (tuz ruhu) ile çalışırken, eldiven ve koruyucu kıyafetlerin giyilmesi HCl' den kaynaklanabilecek tahribatların azaltılmasında veya engellenmesinde önemlidir. Çamaşır suyu ile tuz ruhu birleşirse Cl₂ açığa çıkar. Solunduğunda vücut da büyük hasara neden olmaktadır. Cl₂ gazı oldukça zararlıdır. **Bu nedenle tuz ruhu ile çamaşır suyunun birlikte asla kullanılmaması gerekir.**

TEMİZLİK MADDELERİN GÜVENLİ BİR ŞEKİLDE KULLANILMASI

Çamaşır Suyunun Hazırlanması

- Yüzeysel dezenfektan olarak 1/100'lük çamaşır suyu; 10 lt. suya 100 cc (yaklaşık 1 çay bardağı) çamaşır suyu.
- Kan ve vücut sıvılarının temas ettiği yüzeylerin temizliğinde 1/10'luk çamaşır suyu; 1lt. Suya 100 cc (yaklaşık 1 çay bardağı) çamaşır suyu
- 10 lt lik kovaya 1 bardak yeterli El yıkanan lavabolar, klozetler ve duş yerleri sağlığımız açısından en fazla temizlenmesi gereken yerlerdir.

Temizlik sırasında dikkat edilmesi gereken durumlar:

- Elde yıkamada kullanılan deterjan elde, makinede kullanmaya uygun deterjan makinede kullanılmalıdır.
- “Çok köpük iyi temizlik” yanılgısıyla gereğinden fazla miktarda temizlik maddesi kullanmayınız.
- Kullanılan kimyasal ürünlerin vücudumuza temas etmemesine dikkat edilmelidir. Koku ve gazları zehirleyicidir; koklanmamalıdır. Kuvvetli alkali (PH: 12-14) ve kuvvetli asidik (PH: 1-3) maddeleri kullanırken; eldiven, gözlük ve maske kullanılmalıdır. Çünkü asitler ve bazlar fiziksel olarak yakıcı, yanıcı, tahriş edici ve parçalayıcı özelliklere sahip oldukları için cilde temas ettirilmemelidir.
- Solüsyon oluşturulacak ise, kendi ambalajında değil başka bir kaptan oluşturulmalıdır. Hiçbir temizlik maddesine tanıma, ne olduğunu anlama vs. gibi nedenlerle temas edilmemeli, karıştırma yapılmamalıdır.
- İçilmemeli, yutulmamalı, tadına bakılmamalıdır. Temizlik maddesi daima temiz suya konulmalıdır.
- Temizlik maddesi eklenen suya başka bir deterjan, ağartıcı ya da dezenfektan asla eklenmemelidir.
- Mümkün olduğunca sıcak su kullanılmalıdır.

KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
DİŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ
KİMYASAL TEMİZLİK MALZEMELERİ VE
DOĞRU KULLANIMI TALİMATI

Kodu: DOH.TL.01   **Yayın Tarihi: 02.01.2019**   **Revizyon Tarihi:**   **Revizyon No:**   **Sayfa No/Sayfa sayısı:3/4**

- Önce görünen kirler temizlenmeli, daha detaylı temizlik, aşamalı olarak gerçekleştirilmelidir. Her türlü temizlik maddesi her yerde, (örneğin, çamaşır deterjanını kalebodurları ya da salon döşemesini temizlemek için) kullanılmamalıdır.
- Silinen döşemeler en sonunda kuru ve temiz bir bezle kurulanmalıdır.
- Temizleme suyunu sık sık değiştirmek gerekir. “Kir kiri çıkarır” gibi bir anlayış kesinlikle yanlıştır. Halı, paspas ve yerlerde kullanılan temizlik bezleri, paspasları ve fırçaları çok temiz olmalı. Bu malzemelerle başka yerlerin temizliği (koltuk, döşeme vb.) yapılmamalı, aksi halde yerleri sildiğimiz bir bezle koltukları silerseniz farkında olmadan mikrop yayabiliriz.
- Kapı kolları ya da merdiven kenarı gibi çok kişinin ellerinin değdiği yüzeyler, mümkünse önce sıcak su ile sonra hijyenik bir malzemeyle silinmelidir.
- Dolapların temizliğinde güçlü deterjanlar ve aşındırıcı, abrasif sabun veya temizleyici kullanmaktan kaçınılmalıdır.
- Hiçbir zaman bir temizlik ürünü diğeri ile karıştırılmamalıdır. Etkisi azalabilir, tehlikeli olabilir, yüzeylere ve sağlığa zararlı olabilir.
- Acil bir durum olduğunda hemen hastaneye gidilmelidir. Çalışma sırasında iş elbisesi giyilmelidir.
- Islak zeminlerde çalışırken mutlaka kaydırmaz tabanlı ayakkabı veya çizme giyilmelidir.
- Başkalarının kayarak düşmesini önlemek için mutlaka ‘uyarı levhası’ kullanılmalıdır.
- Yerlerin erken kurumaması için ortam bolca havalandırılmalıdır.
- Temizlik malzemelerinin hazırlanması kapalı ortamlarda yapılmamalıdır.
- Kullanılan malzemeler acil çıkışı engelleyecek şekilde bırakılmamalı, iş bittiğinde temiz bir şekilde yerine konulmalıdır.
- Temizlik işleri sırasında asla pencereye veya emniyeti sağlanmamış yüksek yerlere çıkılmamalıdır.
- Elektrikli cihazların temizliğinden önce cihazın fişi prizden çıkarılmalıdır.
- Islak bezler ile veya su, sıvı temizlik malzemesi püskürterek elektrikli cihazların temizliği yapılmamalıdır.
- Temizlik işlerini yaparken MASKE kullanımına dikkat edilmelidir.
- Temizlik işleri bittiğinde eller, yüz ve gerekli olan diğer uzuvlar bol miktarda su ile yıkanmalıdır.

KİMYASAL MADDELERİN GÜVENLİ BİR ŞEKİLDE SAKLANMASI

- Kolay alevlenir, patlayıcı parlayıcı vb. malzemelerden uzakta depolayınız.
- Tüm kutuları okunaklı bir şekilde etiketleyiniz.
- Temizlik maddelerini mümkün olduğunca kendi ambalajlarında saklayınız.
- Ambalajlarının kapağını açık bırakmayınız.
- Özellikle toz ve benzeri türdeki deterjanları nemden uzak tutunuz.
- Gıda maddelerinden uzak tutunuz.
- Depolama alanını sık sık havalandırınız.
- Çocuklardan uzak tutunuz.

KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
DİŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ
KİMYASAL TEMİZLİK MALZEMELERİ VE
DOĞRU KULLANIMI TALİMATI

Kodu: DOH.TL.01   Yayın Tarihi: 02.01.2019   Revizyon Tarihi: Revizyon No: Sayfa No/Sayfa sayısı:4/4

TEMİZLİK MADDELERİNİ SEÇERKEN DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

- Kimyasal olarak yumuşak olmasına; yüzey ve Cilde zarar vermemesine dikkat ediniz (PH değeri 7'ye yakın değerler olmalıdır.)
- Kötü kokusu olmamasına dikkat ediniz.
- Uygun bir ambalajda olmasına dikkat ediniz.
- Ambalajın üzerinde; okunaklı, kolaylıkla silinmeyen, firma adı, marka, seri no, net ağırlık, kullanım bilgisi, koruyucu önlemler gibi bilgilere dikkat ediniz.
- İçerdiği ana temizlik maddesini öğreniniz.
- Ekonomik açıdan maddenin fiyatı ile etkinliğini karşılaştırınız.
- Maddenin hangi amaçlarla kullanılacağını ve yerini tam olarak belirleyiniz.
- Yeni çıkan ürünleri deneyiniz ve mevcut olanlarla kıyaslama yapınız.
- Raf ömrüne dikkat ediniz.
- Temizleme ve beyazlatma gücü yüksek olanı seçiniz
- Sonuçtan ne beklendiğini (yani standardın ne olduğu) belirleyiniz.

TEMİZLİK MADDELERİNE MARUZ KALMA DURUMUNDA YAPILMASI GEREKENLER

Envanterde tanımlanan maddelere maruz kalınan herhangi bir durumda, öncelikle, bölüm sorumlusu tarafından ya da bölüm çalışanları tarafından, tehlikeli maddeler envanter listesine göre müdahale sağlanır.

ALKOL BAZLI EL ANTİSEPTİĞİ	<p>GÖZLER: Derhal 15 dakika boyunca bol su ile gözler yıkanır.</p> <p>DERİ TEMASI: Bulaşmış tüm giysiler çıkartılır.</p> <p>SOLUMA: Hasta temiz havaya çıkartılır, nefes alma zorluğu varsa oksijen verilir.</p> <p>YUTMA: Maddenin yutulması durumunda, medikal çözüm aranılır.</p>
ÇAMAŞIR SUYU	<p>GÖZLER: Eğer madde göze girdi ise bol su ile en az 15 dakika yıkayınız ve derhal doktora başvurunuz.</p> <p>DERİ TEMASI: Madde ile kirlenen elbiseyi derhal çıkarın ve maddenin deriye temas ettiği yerleri bol su ile yıkayınız.</p> <p>SOLUMA: Madde ile temas eden veya dumanları teneffüs eden kişilere derhal tıbbi müdahale yaptırın. Eldeki tüm bilgileri verin. Ağızdan ağıza suni teneffüsten kaçınmın. Tercihen oksijen veya hava veren ekipmanları kullanın.</p>
YÜZEY TEMİZLEME MADDESİ	<p>GÖZLER: Eğer madde göze girdi ise bol su ile en az 15 dakika yıkayınız ve derhal doktora başvurunuz.</p> <p>DERİ TEMASI: Madde ile kirlenen elbiseyi derhal çıkarın ve maddenin deriye temas ettiği yerleri bol su ile yıkayınız.</p> <p>SOLUMA: Madde ile temas eden veya dumanları teneffüs eden kişilere derhal tıbbi müdahale yaptırın. Eldeki tüm bilgileri verin. Ağızdan ağıza suni teneffüsten kaçınmın. Tercihen oksijen veya hava veren ekipmanları kullanın.</p>

Hazırlayan:
Enfeksiyon Kontrol Hemşiresi

Kontrol eden:
Kalite Direktörü

Onaylayan:
Dekan